CUM L-AM CUNOSCUT PE PROFESORUL G. IVĂNESCU

C. DIMITRIU*

În locul „cuvintelor frumoase" – pe care nu i le-am spus nici când trăia (deşi, dacă aş fi făcut-o, poate aş fi avut de câştigat şi atunci, şi mai târziu) –, relatez în cele ce urmează câteva „fapte" care mi se par semnificative în cunoaşterea profesorului G. Ivănescu.

Primul contact cu profesorul Ivănescu l-am avut pe când, tânăr fiind, am avut curiozitatea ştiinţifică (dintotdeauna am fost un fel de „şoarece de bibliotecă") să văd *ce şi cum gândeşte* un om care a fost nevoit să plece de la Universitatea din Iaşi şi am citit (cu creionul în mână) volumul-extras *Problemele capitale ale vechii române literare* (Iaşi, 1948). De atunci am văzut că – acceptând sau nu opinia ştiinţifică a autorului volumului citat – modul de argumentare al profesorului G. Ivănescu este *cu totul deosebit*, şi pentru noi, care atunci ne formam, absenţa unui specialist de talia celui plecat reprezenta o pierdere reală.

Din lungul său periplu (Bucureşti, Craiova, Timişoara) am reţinut – pentru că m-au influenţat într-un anumit sens – cele două studii privitoare la gramatică (*Gramatica şi logica*, I. *Structura gândirii ca factor primar al structurii morfologice a limbii*, „Analele Universităţii din Timişoara", 1963; *Gramatica şi logica*, II. *Structura gândirii ca factor primar al structurii sintactice a limbii*, „Analele Universităţii din Timişoara", 1964), unde este expusă concepţia învăţatului ieşean cu privire la gramatică în general şi la gramatică românească în special.

*

Revenirea la Universitatea din Iaşi (datorită *şi* atitudinii favorabile a unui fost „puternic" în Universitatea ieşeană de atunci, căruia, *pentru aceasta*, i s-ar putea ierta multe) a pus în lumină generozitatea profesorului G. Ivănescu: întrucât cel care a contribuit la revenirea lui la Universitatea din Iaşi *nu a vrut* să cedeze şi cursul care i se cuvenea, profesorul G. Ivănescu a spus *şi* în public, în şedinţă de catedră, că va ţine orice curs i se va da; în felul acesta, profesorul Ivănescu a ajuns să facă un curs special de indo-europenistică, la care, printre puţinii cursanţi perseverenţi, era şi o persoană în vârstă din afara universităţii (această situaţie este

* Universitatea „Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, bd. Carol I, nr. 11, România.

ALIL, t. LIII, 2013, Bucureşti, p. 23–25

BDD-A1156 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:24 UTC)

oarecum comparabilă cu a unui lingvist francez celebru, în legătură cu care legenda spune că era ascultat în mod special de un om şi de câinele său). De altfel, într-o şedinţă anterioară de catedră, profesorul Ivănescu spusese – crescând în ochii multora – că nu vrea nicio funcţie, *indiferent cine i-ar propune-o*.

Începutul apropierii mele de *omul* reprezentat de profesorul G. Ivănescu s-a făcut într-o discuţie prelungită în cabinetul pe care atunci trebuia (!) să-l împartă cu un fost „elev" (care „elev" avea, totuşi, delicateţea să plece atunci când profesorul Gheorghe Ivănescu avea de discutat cu cineva). După ce s-a convins că îi cunoşteam *aproape* în întregime opiniile ştiinţifice, profesorul Ivănescu s-a referit şi la „gogomani"; văzându-mă încurcat la auzul numelui unui anumit „gogoman", profesorul Ivănescu, ridicând tonul, a spus (în principiu, textual) că acesta (şi i-a dat numele) „ştie multă carte, dar este un mare gogoman leneş, care m-a înşelat". Cu această ocazie a subliniat şi că, deşi se crede altceva, el, profesorul G. Ivănescu, nu are nimic de împărţit cu persoana ce conducea atunci facultatea şi catedra, căreia i-a recomandat călduros pentru doctorat o anumită tânără şi cu care (conducător al facultăţii şi al catedrei) întreţine – împotriva părerilor unor „gogomani" – relaţii foarte bune.

*

Într-o sesiune de examene, am făcut parte – poate nu întâmplător – din comisia de examen de licenţă, condusă de profesorul G. Ivănescu. Considerând justificate – prin text, expunere orală şi discuţii pe seama întrebărilor – notele propuse de mine la lucrările pe care le-am condus atunci (întotdeauna, de când am avut acest drept, am fost „conducător" la multe lucrări de licenţă), profesorul G. Ivănescu a acceptat notele mele, cu o singură excepţie, la care a scăzut un punct, motivând că autoarea lucrării, dezavantajată fizic prin proporţii, nu merita o notă mai mare.

*

Preocupat de un „instrument operativ" (în sensul dicţionarului francez al lui Paul Robert) destinat lingviştilor şi oamenilor de cultură, profesorul G. Ivănescu a vrut să realizeze, în colaborare, un „dicţionar general" al limbii române (vezi *Lexicul limbii române*, „Cronica", XI, 1976, nr. 46, p. 8 – articol la care m-a asociat şi pe mine; vezi şi articolul meu din „Analele ştiinţifice ale Universităţii «Alexandru Ioan Cuza» din Iaşi", 1988); în acest dicţionar voia să se noteze la fiecare cuvânt prima atestare/secolul primei atestări, sensul/sensurile din texte şi din limba vorbită, în ordine logică, precum şi traducerea etimonului/etimoanelor („dicţionarul general" apărut ulterior în altă redacţie este altfel conceput şi are altă destinaţie). Lucrarea nu a fost terminată din cauza îmbolnăvirii profesorului Ivănescu.

*

Odată, pe când se afla într-o rezervă la spitalul „Caritatea" din Iaşi, poştaşul i-a adus profesorului G. Ivănescu nişte bani, puţini, din care l-a recompensat –

BDD-A1156 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:24 UTC)

regeşte – pe poştaş. Ajungând poştaşul la uşă, profesorul l-a chemat înapoi şi a adăugat la recompensă încă o sumă. Când am rămas singuri, profesorul G. Ivănescu a comentat faptul, spunând: „săracu' (se referea la poştaş), se vedea că are nevoie de bani".

*

Lucrarea capitală a profesorului G. Ivănescu este *Istoria limbii române* (Iaşi, 1980), pe care mi-a dat-o cu dedicaţia „Cu prietenie şi cu preţuire" şi în care există şi numele meu. În această operă – profesorul G. Ivănescu este primul ieşean care realizează o astfel de lucrare – se are în vedere limba română de la origini şi până „astăzi", cu luarea în consideraţie şi a limbilor literare macedoromână, meglenoromână şi istroromână.

*

Aşa l-am cunoscut pe profesorul Gheorghe Ivănescu: un *lingvist român* de primă mărime şi un *om* cu simţire şi gândire „vulcanice".

BDD-A1156 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:24 UTC)